

แบบรายงานสรุปผลการเข้าอบรม

หลักสูตร “เสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต” รุ่นที่ ๒

องค์ความรู้จากการดำเนินงานองค์กรคุณธรรม

๑. องค์ความรู้จากการดำเนินงานองค์กรคุณธรรม หลักสูตร “การส่งเสริมการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม”
๒. องค์ความรู้จากการดำเนินงานองค์กรคุณธรรม หลักสูตร “เสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต”
๓. องค์ความรู้จากการดำเนินงานองค์กรคุณธรรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ”
๔. องค์ความรู้จากการดำเนินงานองค์กรคุณธรรม หลักสูตร “เสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต” รุ่น ๒
๕. องค์ความรู้จากการดำเนินงานองค์กรคุณธรรม หลักสูตร “แนวทางการปฏิบัติตนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ๒๕๖๔”

โครงการฝึกอบรม หลักสูตร “เสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต” ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลซึ่งมีส่วนสำคัญในการต่อต้านการทุจริต ป้องกันการกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในทางราชการด้วยเหตุที่ไม่ทราบว่าการกระทำดังกล่าวมีความผิด ได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา ภาควิชาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตลอดจนได้ทำความเข้าใจเกณฑ์การประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment – ITAS) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตั้งแต่หลักการประเมิน กรอบการประเมินทั้ง ๑๐ ตัวชี้วัดที่มีความเชื่อมโยงกับเครื่องมือทั้ง ๓ เครื่องมือ เพื่อนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ช่วยลดความเสี่ยงต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบของผู้ปฏิบัติงาน ทำให้หน่วยงานมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและเป็นภาพรวมที่ดีขององค์กร

สรุปเนื้อหาการฝึกอบรม :

๑. กระบวนทัศน์หลักธรรมาภิบาลเพื่อการป้องกันการทุจริต

ความหมายของ "ทุจริต" มีการให้ความหมายแตกต่างกัน แต่อาจสรุปได้ว่า ทุจริต หมายถึง การกระทำใดๆ ที่เป็นการบิดเบือนการใช้อำนาจหน้าที่ หรือการไม่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์แก่ตนหรือกลุ่ม ซึ่งการกระทำนั้นส่งผลเสียหายต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติ สร้างความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม และกลายเป็นปัญหาทางสังคม

รูปแบบการทุจริตในภาพรวม อาจแบ่งได้เป็น ๔ ลักษณะ คือ

- ๑) การทุจริตในรูปแบบพื้นฐาน เช่น การเรียกรับสินบน
- ๒) การทุจริตแบบเครือข่าย ที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายโดยใช้ช่องว่างทางกฎหมาย
- ๓) การทุจริตเชิงนโยบาย ซึ่งเป็นการใช้อำนาจที่มีในการออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เอื้อต่อการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

ผลกระทบจากการทุจริต ทำให้สังคมเสียหาย การพัฒนาไม่เกิดเท่าที่ควร ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ค่านิยมบิดเบี้ยว ภาพลักษณ์ประเทศเสียหาย ทำให้ระบบงานเกิดความเสียหาย การบังคับใช้กฎหมาย ไม่มีประสิทธิภาพ ประชาชนขาดศรัทธา และระบบเศรษฐกิจเสียหายจากการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ทำให้ประชาชนได้รับสินค้าและบริการที่ไม่มีคุณภาพ รวมทั้งยังทำให้การเมืองและนักการเมืองขาดคุณภาพ

กระบวนทัศน์ของธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดที่ว่า "รัฐบาลที่ทรงอำนาจ มีความเข้มแข็งในการใช้อำนาจ จะเป็นรูปแบบที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติได้ดีที่สุด โดยมีการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมจากบทบาทของ Actors เพิ่มขึ้น"

ธรรมาภิบาลเป็นทั้งวิถีคิด (นามธรรม) และการปฏิบัติ (รูปธรรม) มีขอบเขตครอบคลุมทั้งระดับโลก ภูมิภาค ประเทศ และท้องถิ่น พบได้ทั้งในและนอกองค์กร โดยอยู่ในทุกขั้นตอนของการบริหาร และธรรมาภิบาลมีได้ในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

ธรรมาภิบาลสามารถป้องกันการทุจริต โดยเป็นกลไกด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสำนักงาน ก.พ. กำหนดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ไว้ ๖ ประการคือ

- (๑) หลักนิติธรรม
- (๒) หลักคุณธรรม
- (๓) หลักความโปร่งใส
- (๔) หลักการมีส่วนร่วม
- (๕) หลักความรับผิดชอบ
- (๖) หลักความคุ้มค่า

ประโยชน์ที่ได้จากการปฏิบัติราชการโดยยึดธรรมาภิบาล มีดังนี้

ภาครัฐ มีการปฏิบัติที่ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ มีระบบที่โปร่งใส เปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วม บุคลากรของรัฐตระหนักถึงความรับผิดชอบและการทำงานที่มีตัวชี้วัดชัดเจน

ภาคประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมกับรัฐในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา ได้รับการบริการที่ดีขึ้น เกิดความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตน

ภาคเอกชนได้รับความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ ลดรายจ่ายนอกระบบ (การให้สินบน) ส่งผลให้มีการแข่งขันทางธุรกิจทั้งระดับประเทศและนอกประเทศ เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประชาชนได้รับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ

๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

เนื่องจากการป้องกันการทุจริต เป็นหน้าที่ของทุกคน ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ (๑๐) จึงกำหนดหน้าที่ของบุคคลไว้ว่า ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ ในกรณีของเจ้าพนักงานของรัฐ จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม โดยกฎหมายแต่ละฉบับจะมีรายละเอียดปลีกย่อย เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตทั้งที่มีเจตนา และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เจ้าพนักงานของรัฐจำเป็นต้องศึกษา ตัวอย่างเช่น ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายอาญา ภาคความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ รวมทั้งกฎหมายลูก ที่อาศัยกฎหมายแม่ ในการออกประกาศ เพื่อให้รายละเอียดหรือหลักเกณฑ์เพิ่มเติม ตัวอย่างเช่น ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีรายละเอียดที่พึงระวังปรากฏในข้อ ๖ และข้อ ๗ ดังนี้

ข้อ ๖ กำหนดว่า เจ้าพนักงานของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ดังนี้

๑. ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๒. ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากการให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ ๗ กำหนดว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไปตามกำหนดไว้ในข้อ ๖ ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐรับมาโดยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรีมิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล พนักงานของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียด ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดต่อหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุด ของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ภายใน ๓๐ วันนับแต่ได้รับสิ่งนั้นไว้

๓. ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในภาครัฐทั่วโลก (CPI)

Transparency International เป็นหน่วยงานที่ทำการสำรวจดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในภาครัฐทั่วโลก (CPI) มีค่าคะแนนตั้งแต่ ๐ (คอร์รัปชันมากที่สุด) – ๑๐๐ (คอร์รัปชันน้อยที่สุด) ซึ่งเป็นตัวสะท้อนภาพลักษณ์ความโปร่งใสในการบริหารราชการของประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าว ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงเป็นดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชันฯ ของประเทศไทย ซึ่งในปี ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔ ประเทศอยู่ในลำดับที่ ๑๐๑ ๑๐๔ และ ๑๑๐ จาก ๑๘๐ ประเทศ ด้วยคะแนน ๓๖ ๓๖ ๓๕ ตามลำดับ

๔. ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)

ITA เป็นเครื่องมือพัฒนาองค์กรและพัฒนาระบบงาน โดยใช้เครื่องมือในการยกระดับธรรมาภิบาลและมาตรการเชิงรุกในการป้องกันการทุจริต โดยกรอบการประเมิน ๑๐ ตัวชี้วัด เชื่อมโยงกับ ๓ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วยแบบประเมินที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละกลุ่ม ประเมินหน่วยงาน ดังนี้

๑. แบบวัดการรับรู้ผู้มีส่วนได้เสียภายใน (Internal Integrity and Transparency Assessment : IIT) โดยการให้บุคลากรที่ทำงานให้กับหน่วยงานมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี ตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ผู้อำนวยการ/หัวหน้า ข้าราชการ/พนักงาน ไปจนถึงลูกจ้าง/พนักงานจ้าง เป็นผู้ประเมิน โดยคะแนนจากแบบประเมิน IIT คิดเป็นร้อยละ ๓๐

๒. แบบวัดการรับรู้ผู้มีส่วนได้เสียภายนอก (External Integrity and Transparency Assessment : EIT) โดยการให้บุคคล นิติบุคคล บริษัทเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐที่มารับบริการหรือมาติดต่อกันตามภารกิจของหน่วยงาน ในปีงบประมาณที่ประเมิน เป็นผู้ประเมิน โดยคะแนนจากแบบประเมิน EIT คิดเป็นร้อยละ ๓๐

๓. แบบตรวจการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data Integrity and Transparency Assessment : OIT) ทำการประเมินโดยหน่วยงานที่รับการประเมินทุกหน่วยงานเพื่อตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลของหน่วยงานว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดข้อมูลที่จำเป็นต้องให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้มีความครบถ้วนหรือไม่ โดยคะแนนจากแบบ OIT คิดเป็นร้อยละ ๔๐

๕. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย ๘ ประการ (I AM READY) ได้แก่

I	- Integrity	ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
A	- Activeness	ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวก และมีจิตบริการ
M	- Morality	มีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม
R	- Responsiveness	คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
E	- Efficiency	มุ่งเน้นประสิทธิภาพ
A	- Accountability	ตรวจสอบได้
D	- Democracy	ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
Y	- Yield	มุ่งผลสัมฤทธิ์

๖. สิ่งที่จะนำไปประยุกต์ในการปฏิบัติ

สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ โดยปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถสร้างจิตสำนึกให้มีความรักองค์กร รักประเทศชาติ ในด้านงานตรวจสอบภายในดำเนินการพัฒนาการปฏิบัติงาน และความรู้ความสามารถ โดยสรุปข้อตรวจพบและเผยแพร่กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้ทุกหน่วยงานภายในองค์กรทราบ และถือปฏิบัติ เพื่อให้เป็นองค์กรที่โปร่งใส ตรวจสอบได้มีธรรมาภิบาล ซึ่งจะมีผลให้ประเทศชาติเป็นประเทศที่มีความโปร่งใส